

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПІВПРАЦІ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ТУРИСТИЧНИМ РИНКОМ УКРАЇНИ

Л. І. САРАХМАН, аспірантка* кафедри економіки праці та розвитку сільських територій
Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: sarakhmanl@mail.ru

Анотація. Проаналізовано основні організації та нормативно-законодавчу базу щодо регулювання туристичної галузі, зокрема сільського зеленого туризму. Визначено подальші напрями розвитку нормативно-правового підґрунтя щодо регулювання туристичної сфери.

Ключові слова: сільський зелений туризм, Всесвітня організація туризму, Європейська федерація фермерського та сільського туризму, Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні

Актуальність. Розпочати дану статтю ми б хотіли цитуючи слова Генерального секретаря Всесвітньої організації туризму Талеба Ріфаї: «Чим більше людей подорожує, тим краще стає наш світ».

І дійсно, туризм впевненими кроками увійшов у життя кожної людини, забезпечивши одне з кожних одинадцяти робочих місць у світі. За щорічними даними Міжнародної Туристичної Організації, незважаючи на всі складності і кризи, міжнародний туристичний ринок у 2015 році відзначив зростання на 4,4%, досягнувши 1,18 млрд туристів за рік.

Туристична галузь – складова економічного комплексу країни, яка динамічно розвивається та є вагомим джерелом доходів до бюджету. Туризм стимулює розвиток майже всіх галузей економіки, таких як торгівля, транспорт, промисловість, малий та середній бізнес, сільське господарство, освіта, культура, медицина, виступаючи потужним каталізатором соціально-економічного розвитку держави [4, с. 368]. Проте, нестабільна політична ситуація, низький рівень безпеки, недостатня розвиненість транспортної системи, незначна підтримка з боку держави, несформованість законодавчої бази негативно впливають на подальший розвиток туристичної сфери.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження туристичної сфери зробили вітчизняні вчені, зокрема, В. Васильєв, П. Горішевський, Ю. Зінько, Ч. Багіров, М. Рутинський, І. Зорін, А. Міщенко, Л. Побоченко, О. Пробоїв, С. Кузик та інші дослідники.

Мета дослідження – охарактеризувати основні організації з регулювання туристичної галузі, визначити основну мету досліджуваних організацій та подальші перспективи діяльності.

*Науковий керівник – доктор економічних наук, професор В. К. Терещенко

Матеріали і методи дослідження. Під час дослідження теоретичних аспектів перспектив розвитку співпраці міжнародних туристичних організацій з туристичним ринком України використовувалися структурний та порівняльний аналіз задля виявлення можливості імплементації методів управління Європейських країн у сфері туристичної діяльності.

Результати дослідження та їх обговорення. З кожним роком у світі дедалі більшого розвитку набувають глобалізаційні процеси, що зумовлюють підвищення ролі міжнародних організацій у сучасних міжнародних відносинах. Протягом останніх років туризм перетворився в потужний сектор світової економіки. У результаті цього, виникла потреба в уніфікуванні законодавчої бази, спрощенні візового режиму та митних формальностей [5, с. 20]. З метою розвитку туризму та ефективного управління туристичної індустрії, необхідним стало створення міжнародної організації. Перші кроки у створенні такої організації зробив Міжнародний союз офіційних туристських організацій (МСОТО, 1934 р.), який брав активну участь у розробці міжнародних конвенцій з туризму, які згодом було прийнято в ООН [3, с. 131].

Однією з перших організацій регулювання туризму став Міжнародний союз офіційних туристських організацій (МСОТО), заснований ще 1934 року. Повноцінною заміною даної організації в 1975 році стала Всесвітня туристична організація (ВТО) [6, с. 25].

Міжнародну спеціалізовану організацію ООН – Всесвітню організацію туризму (ВТО) створено 27 вересня 1975 року в Іспанії (Мадрид). Членами ЮНВТО є 157 країн світу, Україна стала повноцінним членом 20 жовтня 1997 року на 12-й сесії Генеральної асамблеї Всесвітньої туристичної організації (м. Стамбул, Туреччина). У 2003 році абревіатуру ВТО було змінено на ЮНВТО (Міжнародна урядова організація в галузі туризму, UNWTO), додаванням до основної назви скорочення ООН (UN) в англійській та українській мовах, для того, щоб надалі не виникало непорозумінь зі скороченням ВТО – Всесвітньої туристичної організації чи Всесвітньої торгової організації.

Мета заснування організації ЮНВТО (UNWTO) – сприяння розвитку туризму для внесення вкладу в економічний розвиток, об'єднання туристичних і пов'язаних із туризмом організацій та захисту їх інтересів на всесвітньому рівні.

Проте, не всі країни світу прагнуть стати членами ЮНВТО. Яскравим прикладом цього є розвинені країни світу, що не входять до складу UNWTO, а саме: США, Британія, Нова Зеландія, ОАЕ, Беліз, Данія, Люксембург, Сінгапур, Сомалі, Фінляндія, Швеція, Естонія та інші [9].

Країни-учасниці вирізняють як позитивні, так і негативні моменти їхнього членства в організації.

Основними позитивними сторонами UNWTO є:

- можливість брати участь у глобальних туристичних заходах і реалізації різних проектів, пов'язаних із розвитком туристичної галузі. Ці проекти більш орієнтовані на країни, що розвиваються;
- можливість користування інформаційно-довідковими послугами

UNWTO, технологіями, інвестиційними пропозиціями, системами професійної підготовки, наукових досліджень, передових надбань найбільш розвинених туристичних держав світу;

- значне підвищення позитивного іміджу й авторитету держави у туристичному співтоваристві, що створює передумови подальшого розвитку національного туризму відповідно до тенденцій світового туристичного ринку;

- останньою, але не завершальною, позитивною стороною членства стало відкриття нових можливостей налагодження взаємовигідної співпраці з країнами-членами на всіх рівнях – двосторонньому, багатосторонньому, регіональному.

Разом з тим, вагомим недоліком членства в даній організації є значущі членські внески. Розмір членського внеску визначається за так званою формулою Лусака, прийнятою під час формування Всесвітньої туристичної організації, яку в 1989 р. було переглянуто. Формула передбачає певний відсоток бюджету організацій, від якого залежить фактичний розмір членського внеску тієї чи іншої країни. Бюджет ВТО, проект якого складається генеральним секретарем (першим Генеральним секретарем ВТО – Робером С. Лонаті (Франція); з 2010 року й дотепер цю посаду обіймає Талеб Рифаї (Йорданія)), розрахований на 2 роки.

Саме через вагомий членський внесок країн-учасниць, такі країни, як Канада (до 2012 р.), Бельгія (до 1997 р.), Литва (2003–2010 рр.) і Латвія (2005–2012 рр.) припинили своє співіснування в організації.

За словами міністра економіки Латвії, членські внески в декілька раз перевищують вигоду. У Латвії в 2011 році членські внески становили 60 тис. євро, що є однією з найбільших сум, які вносять із державного бюджету Латвії за членство в різних міжнародних організаціях.

Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй затвердила прийняття 2017 року Міжнародним роком сталою розвитку туризму, що сприятиме кращому взаєморозумінню між народами в усьому світі, унаслідок чого, буде підвищено поінформованість про велику спадщину різних цивілізацій і в забезпеченні кращого розуміння цінностей, притаманних різним культурам, сприяючи тим самим зміцненню миру в усьому світі.

Опираючись на дані календаря подій Всесвітньої туристичної організації, Україна 20–21 червня стане світовим центром туристичного брендингу під час проведення міжнародної туристичної виставки під егідою ЮНВТО, в якій візьмуть участь провідні світові спікери з брендингу і маркетингу країн і міст. Основна мета України в цій виставці – створення національної мережі туристичних брендів, яка об'єднає туристичні дестинації всіх рівнів за принципом: Країна > Область > Місто > Район > Туристична локація [10]. Основні рекомендації щодо вдосконалення державної політики в галузі туризму в напрямі розвитку відносин нашої країни з ЮНВТО є такими:

- підготувати комплексний план підвищення привабливості України для іноземних туристів і відобразити в ньому організаційну й регулюючу роль держави в реалізації концепції сталою розвитку туризму;

- визначити й затвердити критерії оцінки ефективності участі нашої держави в діяльності ЮНВТО, враховуючи можливості вирішення конкретних завдань у сфері політики, економіки, спорту, культури;

- розробити систему податкових пільг для підприємств, що працюють у сфері обслуговування туристів, а також страхових і фінансових пільг для суб'єктів, залучених у соціальних і дитячий туризм;

- створити в системі Міністерства внутрішніх справ України спеціальні підрозділи "туристичної поліції", які будуть відповідати за профілактику та запобігання правопорушенням проти іноземних туристів;

- сформувати за кордоном широку мережу рекламно-інформаційних центрів задля просування України як держави, сприятливою для туристичних подорожей;

- забезпечити послідовне впровадження й реалізацію каліфікованих рекомендацій, а також діючих нормативів ЮНВТО щодо встановлення стандартів якості туристичних послуг, класифікації місць тимчасового розміщення, професійної підготовки туристичних кадрів.

За прогнозами UNWTO, представленими у звіті «Tourism: 2020 Vision» найперспективнішими напрямками і видами туризму в XXI столітті визначено: пригодницький, сільський зелений, культурно-пізнавальний, тематичний (відвідування тематичних парків), а також круїзний.

Зосередимо увагу на сільському зеленому туризмі, оскільки дана форма туризму може підвищити престижність України на світовій арені, тим самим покращивши соціально-економічну, екологічну і, можливо, політичну ситуацію, що склалася в державі.

Визначальною організацію з регулювання сільського зеленого туризму є Європейська федерація фермерського та сільського туризму (European Federation for Farm and Village Tourism), яка є результатом об'єднання організацій сільського туризму та агротуризму країн Європи. Скорочена назва федерації – «EuroGites». Учасниками EuroGites є 35 професійних організацій з 28 європейських країн, що пропонують близько 100 000 закладів для відпочинку у сільській місцевості. Країнами учасниками є: Австрія, Білорусія, Бельгія, Боснія-Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Чеська Республіка, Естонія, Фінляндія, Франція, Грузія, Німеччина, Греція, Угорщина, Ізраїль, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Росія, Сербія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Швейцарія, Великобританія [11].

Основною метою EuroGites можемо визначити:

- сприяння розвитку сільського зеленого туризму в районах Європи;
- популяризація відпочинку в сільській місцевості;
- збереження потенціалу сільського туризму в Європі;
- надання консультативної, маркетингової та навчальної допомоги організаторам сільського зеленого туризму;
- інвестиційне забезпечення різноманітних проектів розвитку сільського зеленого туризму та ін.

Україна, на сьогодні, не є країною-членом даної організації, проте

нині активно обговорюється питання щодо входження української громадської організації – Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму – у федерацію EuroGites.

Значною мірою впливає на розвиток сільського зеленого туризму в Україні громадська неприбуткова організація Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму, що була створена 19 квітня 1996 року, і основною метою якої є популяризація відпочинку в українському селі, сприяння розвитку сільської інфраструктури та самозайнятості сільського населення, збереження культурної спадщини та навколишнього середовища [8].

В Україні створена нормативно-правова база розвитку туристичної індустрії, а саме: Закон України «Про туризм» від 18.11.2003 р. № 1282-IV [2], Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 р. № 742-IV [1], Постанова Кабінету Міністрів України від 15.3.2006 р. № 297 «Порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)», також ряд міжнародних договорів та угод, в яких Україна виступає однією зі сторін, які логічно доповнюють не до кінця сформоване законодавство у сфері туризму, зокрема сільського зеленого [7, с. 166].

У 2004 р., за ініціативою Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму та Інституту сільського розвитку, розроблено проект Закону України «Про сільський зелений туризм», який і досі не ратифікувала Верховна Рада України. У цьому проекті сільській зелений туризм визначають як відпочинковий вид туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів у сільській місцевості (селі) та отримання ними послуг сільського зеленого туризму. Цей Закон визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України в галузі сільського зеленого туризму та спрямований на забезпечення закріплених прав громадян на відпочинок, свободу пересування, охорону здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав при здійсненні туристичних подорожей. Він встановлює засади раціонального використання туристичних ресурсів і регулює відносини, пов'язані з організацією та здійсненням сільського зеленого туризму на території України.

Висновки і перспективи. Українська державна політика у сфері туризму потребує значного доповнення, яке повинно базуватися на основі закріплених стандартів та правил ЮНВТО та EuroGites. Основні рекомендації даних організацій щодо вдосконалення туристичної галузі є такими: підготовка деталізованого плану підвищення туристичної привабливості України, затвердження критеріїв оцінки ефективності участі нашої держави в діяльності ЮНВТО, розробка податкових пільг для підприємств, що працюють у досліджуваній сфері, формування широкої мережі рекламно-інформаційних центрів задля просування України як держави, сприятливої для туристичних подорожей, впровадження і реалізація рекомендацій і нормативів ЮНВТО щодо встановлення стандартів якості туристичних послуг. Перспективою подальших досліджень стане запровадження методів популяризації іміджу України та її туристичних можливостей на світовій арені.

Список літератури

1. Про особисте селянське господарство : закон України від 15.03 2003 р. № 742-IV зі змінами від 12.02.2015 р.
2. Про туризм : закон України від 18.11.2003 № 1282-IV, зі змінами від 15.01.2015 р.
3. Багіров Ч. Г. Роль міжнародних організацій у розвитку туризму / Ч. Г. Багіров // Вісник Казанського державного університету культури і мистецтва, 2009. – С. 130–133.
4. Зорін І. В. Енциклопедія туризму : довідник / І. В. Зорін, В. А. Квартальнов. – М. : Фінанси і статистика, 2003. – 368 с.
5. Міщенко А. Г. Міжнародне співробітництво в сфері туризму // Науковий вісник Київського гуманітарного інституту / А. Г. Міщенко. – № 1, 2008. – С. 18–24.
6. Побоченко Л. М. ЮНВТО та Україна: основні етапи співробітництва / Л. М. Побоченко // Актуальні проблеми економіки. – № 9 (75), 2007. – С. 24–27.
7. Пробоїв О. А. Передумови та перспективи ефективного розвитку туристичної галузі України в контексті політики державного регулювання / О. А. Пробоїв, Г. А. Станіславська // Національний вісник Ужгородського університету. – № 33 (3). – 2011. – С. 164–169.
8. Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.greentour.com.ua/ukrainian/union/history>
9. History // The World Tourism Organization [Electronic resource]. – Access mode: <http://www2.unwto.org/content/history-0>
10. Tourism 2020 Vision // The World Tourism Organization [Electronic resource]. – Access mode : <http://www2.unwto.org/event/upcoming>
11. UNWTO Statutes // World Tourism Organization [Electronic resource]. – Access mode : <http://www2.unwto.org/node/12>
12. UNWTO calendar of events 2016 // World Tourism Organization [Electronic resource]. – Access mode : http://www.unwto.org/calendar/printable_version/en/pdf/UNWTO_events_2016.pdf
13. Country and farm tourism in Europe // Eurogites [Electronic resource]. Access mode : <http://www.eurogites.org/>

References

1. Zakon Ukrayiny «Pro osobiste selyanske gospodarstvo» vid 15.03 2003 r. № 742-IV zi zminamy vid 12.02.2015 r.: ofitsiyiny veb-sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. – Rezhim dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/742-15>.
2. Zakon Ukrayiny "Pro turizm" vid 18.11.2003 № 1282-IV, zi zminami vid 15.01.2015 r.: ofitsiyiny veb-sayt Verkhovnoyi radi Ukrainy. – Rezhim dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>.
3. Bagirov, Ch. G. (2009). Rol mizhnarodnikh organizatsiy v rozvytku turizmu / Ch. G. Bagirov // Visnik Kazanskogo derzhavnogo universitetu kultury i mistetstva, 130–133.
4. Zorin, I. V. (2003). Entsiklopediya turizmu: dovidnyk / I. V. Zorin, V. A. Kvartalnov. – M.: Finansy i statistika, 368.
5. Mishchenko, A. G. (2008). Midnarodne spivrobotnytstvo v sferi turizmu / A. G. Mishchenko // Naukoviy visnik Kiyivskogo humanitarnogo institutu, 1, 18–24.
6. Pobochenko, L. M. (2007). YuNVTO ta Ukraina: osnovni etapi spivrobotnitstva / L. M. Pobochenko // Aktualni problemi ekonomiki, 9 (75), 24–27.

7. Proboyiv, O. A. (2011). Peredumovy ta perspektivy effektivnogo rozvitku turistichnoyi galuzi Ukrayiny v konteksti polityky derzhavnogo reguluyvannya / O. A. Proboiv, G. A. Stanislavska // Natsionalniy visnik Uzhgorodskogo universitetu, 33 (3), 164–169.

8. Spilka spriyannya rozvytku silskogo zelenogo turyzmu v Ukrainy [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.greentour.com.ua/ukrainian/union/history>.

9. History // The World Tourism Organization [Electronic resource]. – Access mode : <http://www2.unwto.org/content/history-0>.

10. Tourism 2020 Vision // The World Tourism Organization [Electronic resource]. – Access mode : <http://www2.unwto.org/event/upcoming>.

11. UNWTO Statutes // World Tourism Organization [Electronic resource]. – Access mode : <http://www2.unwto.org/node/12>.

12. UNWTO calendar of events 2016 // World Tourism Organization [Electronic resource]. – Access mode : http://www.unwto.org/calendar/printable_version/en/pdf/UNWTO_events_2016.pdf.

13. Country and farm tourism in Europe // Eurogites [Electronic resource]. Access mode : <http://www.eurogites.org/>.

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУНАРОДНЫХ ТУРИСТИЧЕСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ С ТУРИСТИЧЕСКИМ РЫНКОМ УКРАИНЫ

Л. И. Сарахман

***Аннотация.** Проанализированы основные организации и нормативно-законодательная база по регулированию туристической отрасли, в частности сельского зеленого туризма. Определены дальнейшие направления развития нормативно-правового основания по регулированию туристической сферы.*

***Ключевые слова:** сельский зеленый туризм, Всемирная организация туризма, Европейская федерация фермерского и сельского туризма, Союз содействия развитию сельского зеленого туризма в Украине*

PERSPECTIVE DEVELOPMENT OF COOPERATION INTERNATIONAL TRAVEL ORGANIZATIONS AND TOURISM MARKET OF UKRAINE

L. I. Sarakhman

***Abstract.** We analyzed the main organizations and regulatory legislation the tourism industry, in particular of rural green tourism. Determine the direction of further development of the regulatory basis for regulation the tourism sector.*

***Keywords:** rural green tourism, United Nations World Tourism Organization, European Federation of Farm Rural Tourism, Union for promotion of rural green tourism development of Ukraine*